

Sangen om den røde rubin

fritt etter Agnar Mykle

RIKSTEATRET

Kjære publikum!

En forestilling er resultatet av mange ulike kunstners prøving og feiling. Det ligger hardt arbeid og en mengde spennende faglige prosesser bak oss, når vi endelig lar teppet gå opp på premieren og vi møter vårt publikum.

Kveldens urpremiere på Morten Borgersens dramatisering og oppsetning er i så måte ikke noe unntak. Vi har lagt lista høyt og hentet våre folk fra øverste hylle blant vår samtids fremste kunstnere: I det skapende teamet har vi med oss en av Europas fremste koreografer, Ingun Bjørnsgaard, og musikken er spesialkomponert av Anne Grete Preus og Kjetil Bjerkestrand. Olav Myrtvedt, og kostymene designes av Ingrid Nylander. Vi har også samlet sterke skuespillerkrefter på rollelisten, et flott ungt, sultent ensemble –

med Mattis Herman Nyquist, Bjørn Skagestad og Line Verndal i sentrale roller.

Agnar Mykle skriver: "Som klokken griper et sekund og viser oss det, slik løfter også kunsten et øyeblikk ut av evigheten og holder det fast."

Det er en stor glede for oss i Riksteatret å få løfte dette materialet fra romanen over på scenen. Vi har ingen garanti for at vi lykkes, så langt ifra, og ikke alt blir kunst, – men vi har ambisjoner og visjoner, og vi har noe på hjertet.

Hjertelig velkommen!

Ellen Horn

Ellen Horn •
teatersjef

Nasjonalbiblioteket
• Depotbiblioteket

“Kjærligheten er noe som andre ikke vet om.
Kjærligheten er en ensom ting.”

Kjærligheten er en ensom ting

Av Morten Borgersen

Hva er det med denne Ask Burlefot? Som slår ned i oss som lynet, av og til forbanner vi ham, men like ofte overraskes vi. Fordi vi dypest sett gjenkjenner oss i hans ungdommelige overmot og livsappetitt, i hans selvransakelse og skyldfølelse. Vi møter et ungt menneske på sporet av seg selv, gjennom skam, nederlag og triumfer. Fram mot en dypere og redeligere forståelse. "Hvordan finne den gleden som er uten svik?" Ask vil ha den optimale kjærligheten, og symbolet for den er den røde rubinen. Driftene hans er sterke, ømheten er skjør, lengselen og idealene så store. Og hva da når redselen for å bli avvist er så sterk at han ikke tør å strekke fram hånden?

Når man skal dramatisere en roman for teater, handler det om å ikke gi folk historien på den måten de har lest den i boka. Men om å fortolke, velge bort og legge til. Skifte fokus. Vi har latt alt foregå en magisk sommernatt i en park. Parken lever sitt eget liv. Her møter vi også en helt ny person, en mann som vet mye om Ask og vil mye med ham. En slags knappestøper eller Asks alter ego, eller en mann som prøver å skape en historie om en rød rubin.

På mange måter var Mykle en teatermann. Musikalsk, språklig sterk i dialogen og med skarpe situasjoner. Men også episk, assosiativ og fragmentarisk i den ikke-tradisjonelle dramaturgiske forstand. Derfor utfordrer en dramatisering av slikt stoff teatrets form og fortellemåte.

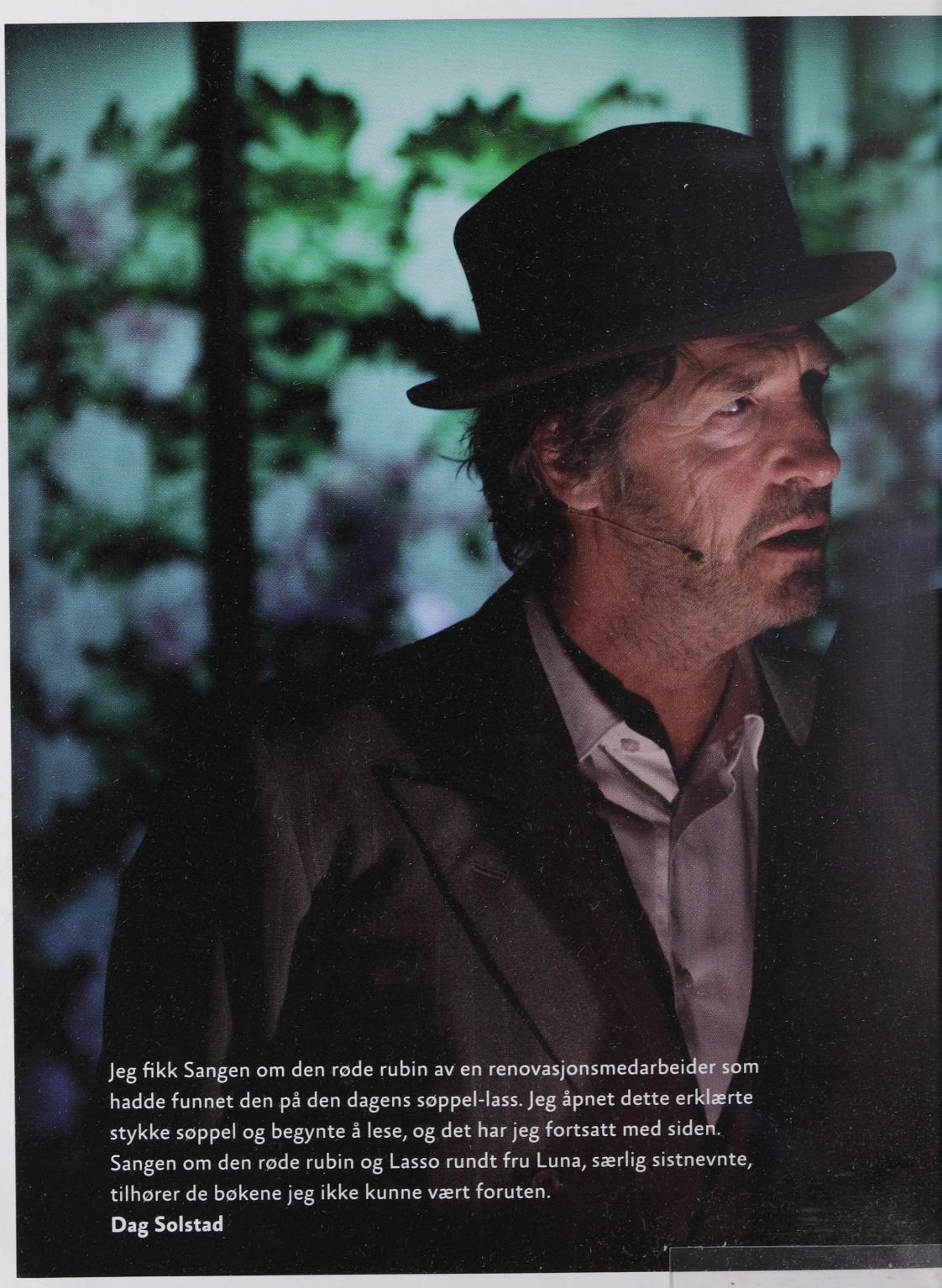
“Når man skal dramatisere en roman for teater, handler det om å ikke gi folk historien på den måten de har lest den i boka. Men om å fortolke, velge bort og legge til.”

Ask møter en rekke personer på sin vei, ikke minst Embla, som ikke ligner noen annen han har truffet. Historien starter på den økonomiske høyskolen høsten 1938, og han møter Embla våren 1939. Men de skilles, og Ask drar til Frankrike den sommeren. Så avbryter han studiene for å tjene penger og kommer ikke tilbake før våren 1941. Da møtes de to igjen.

Tekstgrunnlaget vårt har også hentet sitt stoff fra nyutgaven av Lasso rundt fru Luna og av Rubicon, siste bok i trilogien om Ask. I denne teaterversjonen er hovedfokus lagt på “å føre kjønn og hjerte sammen” og om det er mulig å forene dette når man skal finne seg selv i møtet med et annet menneske. En sentral tematikk hos Mykle.

Første akt er reisen og alle mulighetene som må undersøkes fram mot Embla. Andre akt blir et kaleidoskopisk kaos som han må igjennom for å klare å strekke fram hånden og velge.

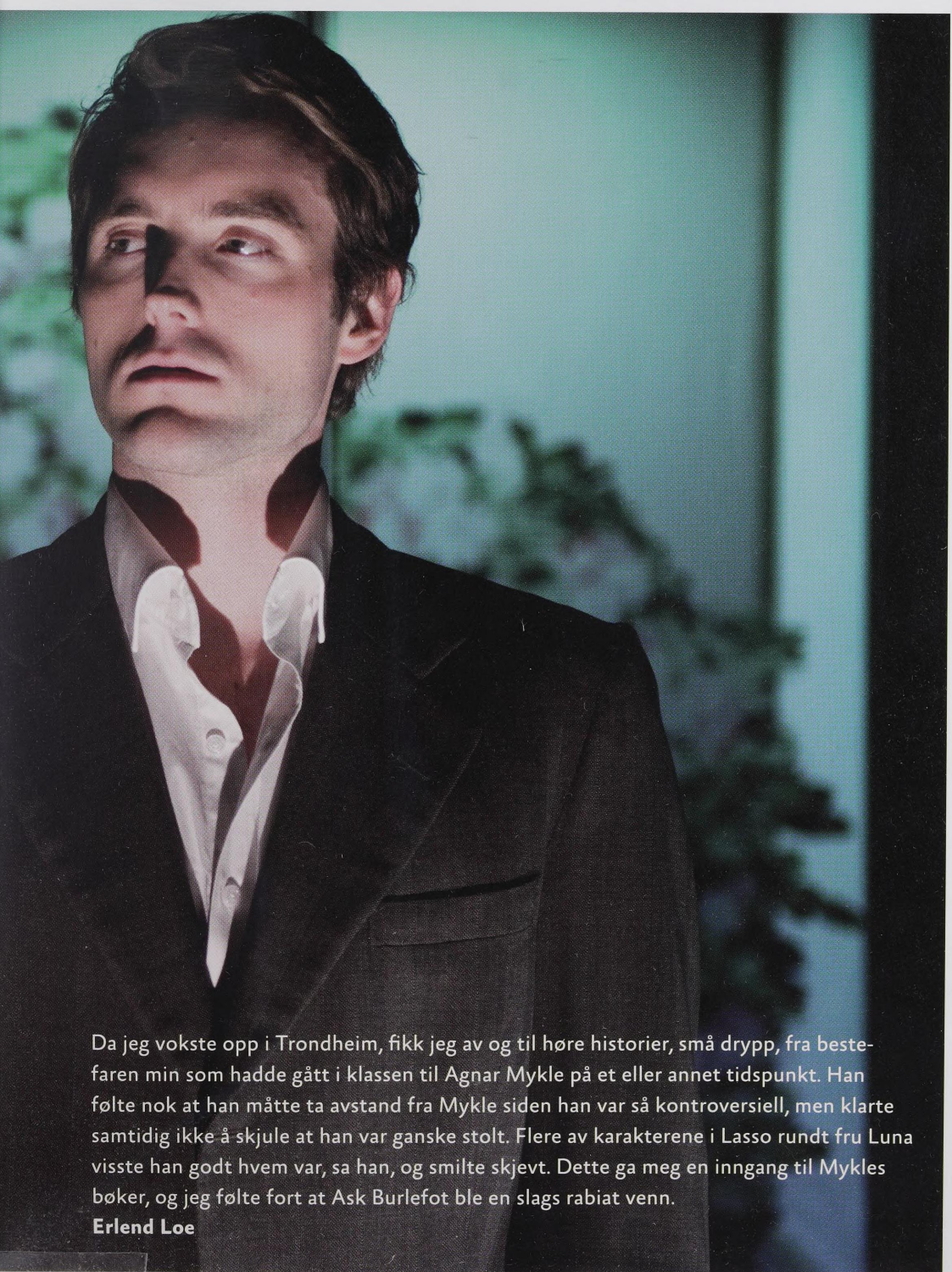
“Jeg ser ikke på Ask som en helt”, sa Mykle,“ men som et kjempende menneske. Jeg lar ham hamre på hjertedøren som det ubehagelige vesen et levende ulykkelig nutidsmenneske er. “Går det an å kaste en lasso etter månen eller å finne en rød rubin? Har det noen hensikt å hige etter det uopnåelige? Har vi noe annet valg? “Kjærligheten er noe som andre ikke vet om. Kjærligheten er en ensom ting.”

Jeg fikk Sangen om den røde rubin av en renovasjonsmedarbeider som hadde funnet den på den dagens søppel-lass. Jeg åpnet dette erklærte stykke søppel og begynte å lese, og det har jeg fortsatt med siden. Sangen om den røde rubin og Lasso rundt fru Luna, særlig sistnevnte, tilhører de bøkene jeg ikke kunne vært foruten.

Dag Solstad

Da jeg vokste opp i Trondheim, fikk jeg av og til høre historier, små drypp, fra bestefaren min som hadde gått i klassen til Agnar Mykle på et eller annet tidspunkt. Han følte nok at han måtte ta avstand fra Mykle siden han var så kontroversiell, men klarte samtidig ikke å skjule at han var ganske stolt. Flere av karakterene i Lasso rundt fru Luna visste han godt hvem var, sa han, og smilte skjevt. Dette ga meg en inngang til Mykles bøker, og jeg følte fort at Ask Burlefot ble en slags rabiati venn.

Erlend Loe

Sangen om litteraturen

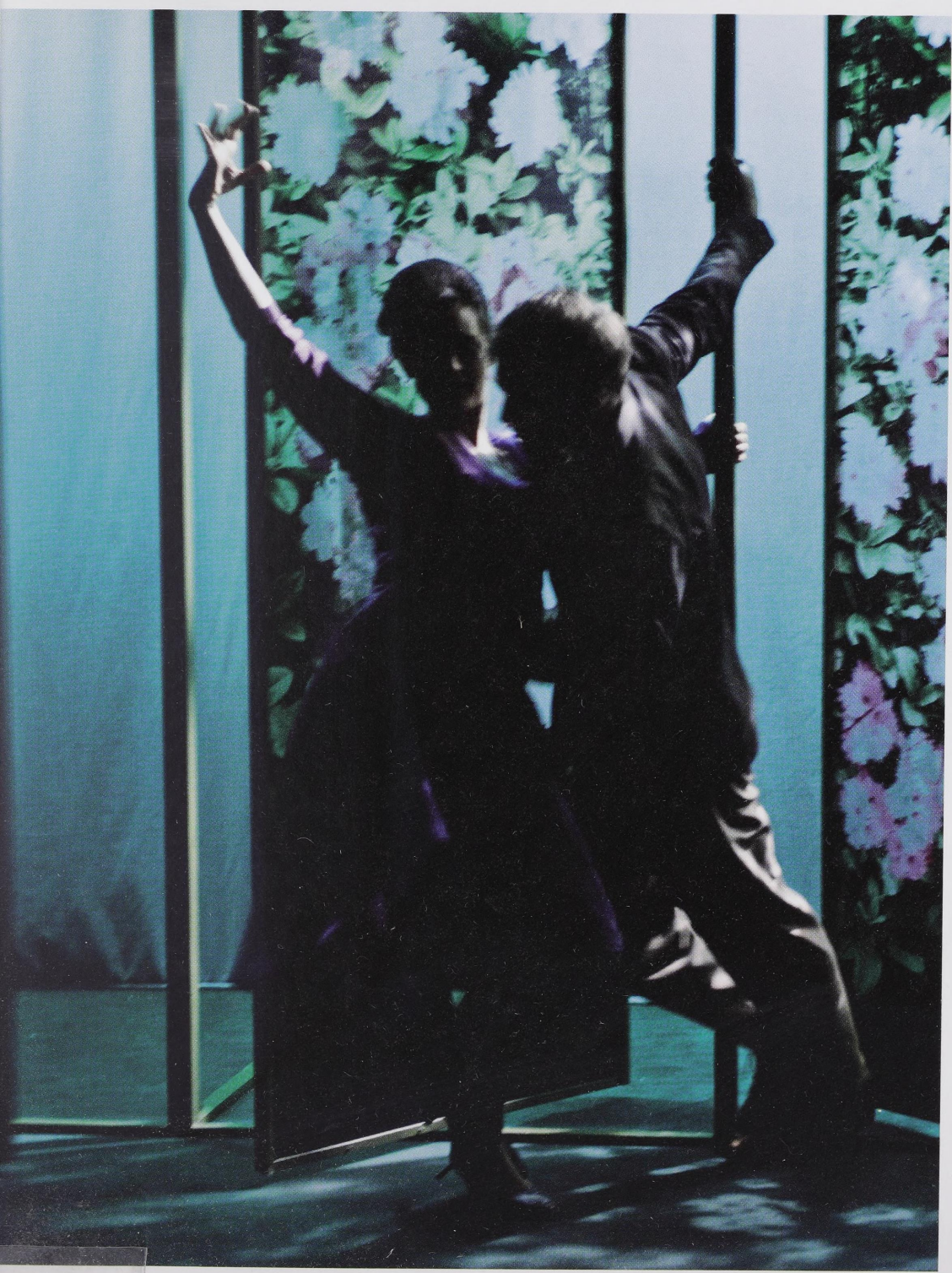
Av Anders Heger

Noen sjeldne ganger er historien om en bok nesten like fascinerende som boken selv. Fortellingen om Sangen om den røde rubin utgjør et eget kapittel i norges-historien. Aldri, hverken før eller siden, har en skjønnlitterær tekst i den grad engasjert hele landet, uavhengig av hvilket forhold man ellers hadde til litteratur. I løpet av tre år midt i forrige hundreår ble boken diskutert i Storting, Regjering, alle rettsinstanser, alle media, de fleste kommunestyre (fordi man måtte ta stilling til om det lokale bibliotek skulle ha den til utlån), alle husmorforeninger, alle skolestyre og selvfølgelig absolutt alt som fantes av media.

”Å mykle” var blitt et verb unger hvisket knisende til hverandre i skolegårdene, der eksemplarer av boken som automatisk åpnet seg på de ’rette’ sidene gikk fra hånd til hånd. Biskoper mente romanen representerte antikrist, konservative at den la landet åpent for kommunisme. I tre europeiske land (ett av dem var Norge) ble boken inndratt og beslaglagt av politiet, i ett (Finland) ble den brent på bål.

For dagens lesere er orkanstyrken i raseriet rundt den unge Ask Burlefots store drømmer, dype skuffelser og usikre ferd over jorden mildest talt vanskelig å fatte. Romanen er erotisk fritalende, det er så, men på en måte man i dag vel først og fremst vil kalle søt.

Agnar Mykle var ikke noe ubeskrevet litterært blad da Sangen om den røde rubin så dagens lys, høsten 1956. Han hadde bak seg to novellesamlinger og to romaner, han var kjent og respektert, om ikke akkurat berømt. Så vel forfatteren som forlaget ventet seg omtrent det samme av Rubinen som av forgjengeren Lasso rundt fru Luna: En velvillig mottakelse i det litterære miljø, og forhåpentligvis et brukbart salg frem til jul. Kanskje så mye som to tusen solgte eksemplarer, om man var riktig heldige.

Når den videre historien skulle bli så ganske annerledes, skyldtes det ikke bare at Mykle gikk noe lenger i erotiske skildringer enn det som var vanlig. Det henger også sammen med klimaet i Norge – et land i puberteten. Femtitallet er et tiår preget av store diskusjoner. Nordmenn diskuterte helvete, samnorsk, sex og atom-bomber. Hver debatt tok ca. to år, og alle var preget av at man langsomt og ikke uten vanskeligheter forsøkte å legge bak seg et verdenssyn som egentlig hørte at-tenhundretallet til. Få år før rubinen så dagens lys, ble papirrasjoneringen i Norge opphevet, og så vel ukeblad- som bokmarkedet vokste plutselig med rekordfart. Ikke minst gjaldt det litt halvsuskete, mykpornografiske publikasjoner. Som en følge av dette reiste det seg et krav om at man måtte 'gripe inn'. Riksadvokaten trengte en prøvesak, et sted å trekke grensen.

Rubinen hadde ikke ligget lenge på bokhandeldiskene før de første anmeldere kunne fortelle at boken 'gikk lenger' enn det som var vanlig. "En komposthaug av brunstig elskovsreportasje," skrev den kristne avisa Vårt Land. "Dampende av muld og sperma," sto det i Rogalands avis. Og de kunne fastslå en ting til: Det hersket liten tvil om at forfatteren skrev med utgangspunkt i sine egne erfaringer, det var en bok med levende og tydelige modeller. I kombinasjonen av dette – en bok som gikk langt i sin ærlighet, og var tydelig i sin tilknytning til virkeligheten – grodde det fram en opphetet debatt. Debatten var eksplosiv, ikke fordi boken var sann eller fordi den var pornografisk – men fordi den var begge deler. (Påfallende mange elementer av diskusjonen om forfatterens ansvar når han skriver virkelighetsnært, dukket opp i norsk offentlighet femtifem år senere rundt Karl Ove Knausgårds Min kamp. Svært lite er nytt under solen.)

Men det var først da Steen Benneche skrev i Fædrelandsvennen at "Jeg vet ikke om en avisartikkel kan passere som politianmeldelse, men i så fall foreligger den herved," at Riksadvokaten fikk sitt påskudd. Politiet kunne intervensere. Retts-saken som fulgte, ble en av norgeshistoriens mest spektakulære juridiske og literære hendelser. Dels farse, dels tragedie, dels kulturforelesning. På rad og rekke sto Skandinavias fremste forfattere og litteraturkritikere frem og innesto for at Rubinen ikke var et pornografisk skrift, men et kunstverk. Mykles bøker ble sammenliknet med det største i vår litterære arv, og han selv med forfulgte martyrer. Ibsen, Fröding, Goethe, Bruno, Sokrates og Jesus. "For Mykle gjelder denne sak hans roman, for oss gjelder det meget mer. Det gjelder trykkefrihetens prinsipp, det gjelder vårt naturlige liv," sa landets mest anerkjente lyriker, Arnulf Øverland, i et følelsesfylt innlegg, og oppsummerte hva mange følte: Myklesaken var en prøve på hva slags land Norge ville være. Hvilken tid vi skulle tilhøre.

Rubinen ble dømt som utuktig i byretten i Oslo, og beslaglagt av politiet. Et halvt år senere satte Høyesterett dommen til side, og boken ble igjen tilgjengelig. Sangen om Sangen om den røde rubin endte altså med at litteraturen vant. Så vidt.

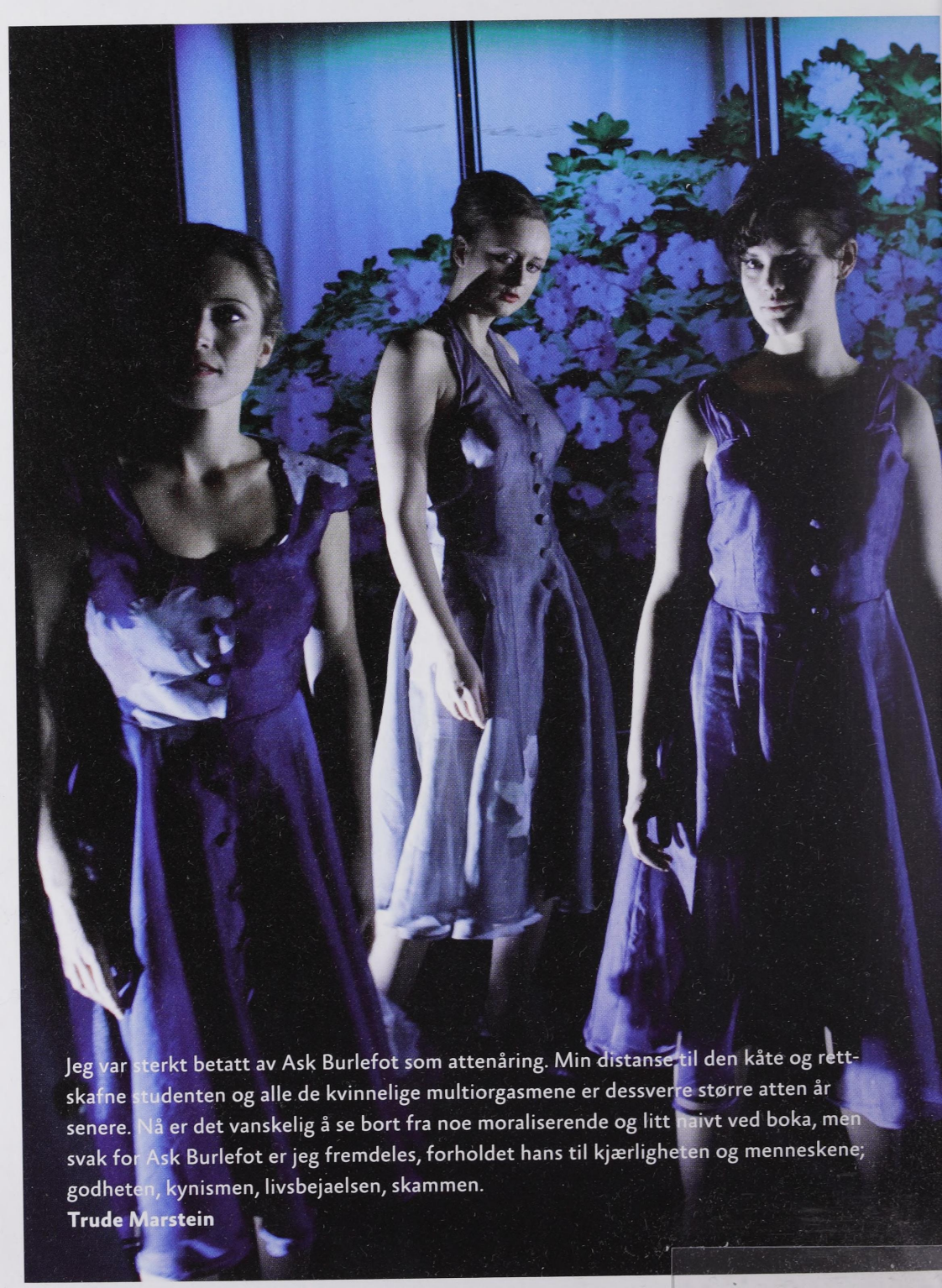
Mykle selv var i løpet av prosessen blitt landets mest omtalte mann, en litteraturens og erotikkens superkjendis. Ask Burlefot kunne innta verden, i løpet av de kommende årene nådde beretningen om 'den ganske unge nordmann' Italia, Frankrike, Tyskland, England, USA, ja så langt ut som Japan. Og selvfølgelig lå det enorme forventninger på forfatteren. Verden ventet på det tredje bind om Ask.

"Å mykle" var blitt et verb unger hvisket knisende til hverandre i skolegårdene, der eksemplarer av boken som automatisk åpnet seg på de 'rette' sidene gikk fra hånd til hånd.

Det fikk de ikke. Mykles hovedperson var så til de grader gjennomlyst og dissekert, både fra litterære, moralske og juridiske synsvinkler, at han var blitt ubrukbar som litterært råstoff. Ni år tok det før forfatteren kunne legge romanen Rubicon på bordet – med en annen hovedperson. I 1967 utga han to noveller. Så ble det stille. En litterær taushet som skulle vare i 27 år til forfatterens død i 1994. Han – som hadde vært mer kraftfullt til stede i sin samtid enn noen annen norsk forfatter, begynte å sky sin egen berømmelse. Han sluttet etter hvert å gi intervjuer. Meldingene til offentligheten ble stadig sjeldnere, men desto mer påfallende: Han erklærte at han skulle få en dobbel nobelpris i 1984, at han skulle bli Det norske Arbeiderpartis kombinerte kultur- og krigsminister, at det nye verk han skrev på, hans "opus magnum", ville innvarsle en ny tid.

I ly av tausheten vokste det fram en myte om den geniale forfatter i Asker som satt i ensomhet og skrev – tusener – titusener – hundretusener av sider, et hemmelig kjempeverk som ikke kunne fanges mellom permer, det måtte hentes i container.

Selv kommenterte han ikke myten om seg selv. Og helt feil var den heller ikke. Etter ham lå det tusenvis av sider – romanfragmenter, essays, men først og fremst brev. Lange og omfattende brev til verden. Tre bind etterlatte verk har kommet, og ettertiden har gitt ny interesse for hans tidlige noveller. Likevel er det først og fremst gjennom beretningen om Ask Burlefot at Agnar Mykle er sikret en plass i fortellingen om Norge.

Jeg var sterkt betatt av Ask Burlefot som attenåring. Min distanse til den kåte og rettskafne studenten og alle de kvinnelige multiorgasmene er dessverre større atten år senere. Nå er det vanskelig å se bort fra noe moraliserende og litt naivt ved boka, men svak for Ask Burlefot er jeg fremdeles, forholdet hans til kjærligheten og menneskene; godheten, kynismen, livsbejelselsen, skammen.

Trude Marstein

Det er sagt at det burde stå en statue av Agnar Mykle på de store byenes jernbanestasjoner, slik at de unge mennene som går av toget for å studere, skal se mannen som har beskrevet livet de skal leve. Mens det snarere burde stå en statue av Agnar Mykle på de store jernbanestasjonene for at de unge kvinnene som går av toget, skal se mannen som har beskrevet mennene de skal møte.

Vigdis Hjorth

A close-up photograph of a man with dark hair, wearing a dark suit jacket, a light-colored dress shirt, and a dark tie. He has a wide-eyed, open-mouthed expression of shock or surprise, looking upwards and to the right. The lighting is dramatic, with strong highlights on his face and suit, and deep shadows in the background.

Bøker må leses på riktig tidspunkt i livet, og jeg oppdaget Mykle når hans verker skal fortæres: i tenårene. Jeg får umiddelbart erotiske assosiasjoner til bøkene, noe som i vår sexfikserte tidsalder forteller om Mykles fortellerkraft og hvilket inntrykk det gjorde på en lesende tenåring, hvis befatning med seksualitet på den tiden var av rent teoretisk karakter. Verden syntes urettferdig: Jeg hadde lest verdenslitteratur, men aldri pult.

Aslak Nore

Agnar Mykle (1915–1994)

Norsk forfatter. Født og oppvokst i Trondheim. Jobbet som lærer i Nord-Norge før han fra 1939 ble utdannet ved Handelshøyskolen i Bergen. Bodde seinere i Oslo og i Asker.

Debuterte med novellesamlingen *Taustigen* i 1948, og var på 1940-tallet også en pionér innen norsk dukketeater. Slo igjennom med den store romanen *Lasso rundt fru Luna* i 1954. Både den og neste bok, *Sangen om den røde rubin* (1956), handlet om Ask Burlefot, en ung nordmann og hans dannelsesreise i Norge på 1930- og 1940-tallet.

Romanen *Rubicon* (1965) blir av mange oppfattet som en fortsettelse av historien om Ask Burlefot, selv om hovedpersonen har skiftet navn. Mykles siste utgitte bok var novellesamlingen *Largo*, som med stor grad av ømhet skildrer noe så kontroversielt som et erotisk forhold mellom en gutt og en ku. Etter at Mykle døde, er fire bind med etterlatte skrifter utgitt under redaksjon av Gordon Hølmebakk.

Sangen om den røde rubin

Fritt etter Agnar Mykles Sangen om den røde rubin (1956)

Med bidrag fra Rubicon (1965) og siste utgave av Lasso rundt Luna (2007)

Dramatisert av Morten Borgersen

Ask Burlefot

Mannen i parken/

Doffen/ Robert/ Mollys forlovede

Embla

Daniel Døvlø / 2 mann

Molly / 1 kvinne

Wilhelmine / 2 kvinne

Constance / 3 kvinne

Mattis Herman Nyquist

Bjørn Skagestad

Line Verndal

Yngve Berven

Mari Baade

Julia Schacht

Ida Cecilie Klem

Regi

Koreografi

Scenografi

Musikk

Kostymedesign

Dramaturg

Lysdesign

Lyddesign

Maskedesign

Språkkonsulent

Suffli i prøveperioden

Inspisient/turnéleder

Morten Borgersen

Ingun Bjørnsgaard

Olav Myrtvedt

Anne Grete Preus og Kjetil Bjerkestrand

Ingrid Nylander

Tine Thomassen

Chrisander Brun

Lars Årdal

Helge Bjørnå

Dag Gundersen

Ingunn Five Gjerde

Ole Lillo-Stenberg/ Pål Grønli

Bemanning på turné

Oppsetningsleder

Scenemester/ rekvisitør

Lys

Lyd

Maskeansvarlig

Lars Vold

Monica Lill Hagstrøm

Reidar Ajanki

Ola Erik Blæsterdalen

Helge Bjørnå

Uroppremiere i Nydalen/Oslo 4. februar 2010

Turnépremiere Svolvær 10. februar 2010

Produsert av Riksteatret. Forestillingen varer i 2 t og 30 min. inkl. pause.

Vi gjør oppmerksom på at det røykes under forestillingen.

Utgitt av Riksteatret, Gullhaug Torg 2, 0484 Oslo. www.riksteatret.no. Ansvarlig utgiver: Ellen Horn. I redaksjonen: Morten Borgersen
Tine Thomassen, Ellen Horn og Mette Hægeland Blom (red). Grafisk design: Lise Juvet. Trykk: Borg AS. Opplag 4000. Foto: Erik Berg.
Dekortrykk: Scandinavian Surface.

For meg er Mykle Norges største modernistiske romantiker. Også han ble korsfestet for vår skyld: Ikke bare frigjorde han litteraturen fra sensuren, gjennom Ask Burlefot har han også tonesatt livsbegjæret til flere generasjoner unge norske menn -- og kvinner.

Henrik H. Langland

Eg tilhører dei som ikkje har sans korkje for estetikken eller etikken til Mykle. Det er utvendig blomstrande og pirrande språk og journalistisk rapportering, utan diktning. Og endå meir utvendig med framvising av andre menneskes intimitet. Det er vel det som skulle vera så bra med det, liksom eit frigjerande oppgjær med det puritanske Noreg. Nei det bryt heller med allmenn blygsle, vil eg seia. Og når journalist Mykle ikkje hadde meir å rapportera om, så var det slutt. Diktning var ikkje for han.

Jon Fosse

I Agnar Mykles favntak

Av Fredrik Wandrup

Hvem er Ask Burlefot? Og hva er det egentlig han går igjennom i de to store romanene Lasso rundt fru Luna og Sangen om den røde rubin? Bøker som kretser om alt og ingenting, store fortellinger som springer ut i digresjoner og følelsesutbrudd, voldsomme vyer og dype skuffelser. Men kanskje først og fremst maner de fram en visjon av kjærligheten, det største et menneske kan våge å drømme om. Er den meningen med alt? Eller er den bare en drøm?

GAMMEL FAVORITT

Slike spørsmål har de hatt rik anledning til å stille seg, de to skuespillerne som på scenen skal fremstille Ask og Embla, ifølge norrøn mytologi de to første menneskene på jorden. Mattis Herman Nyquist (27) og Line Verndal (37) har fått utfordringen. De har kastet seg ut i Mykles univers og gitt liv til disse to skikkelsene. Men hva betyr egentlig 1950-tallsforfatteren Mykle for to mennesker som er født lenge etter at dikteren sluttet å utgi bøker? Mye mer enn man skulle tro.

- Han har vært min favorittforfatter i årevis! utbryter Mattis Herman Nyquist.
- Jeg skrev særoppgave om forbudte bøker på videregående; Sangen om den røde rubin, Marquis de Sades Justine og Jens Bjørneboes Uten en tråd, forteller Line Verndal.

Man ville nesten tro de to var håndplukket eller headhundet på grunn av sin Mykle-interesse, men slik er det altså ikke. Som så ofte i tilværelsen, er det tilfeldighetene som rår.

MENINGEN MED LIVET

- Det er jo en fantastisk sjanse å få, sier Mattis. – Jeg leste Mykles romaner om Ask Burlefot da jeg var 19–20 år gammel. Jeg har hatt mine forestillinger om ham. Men jo mer vi jobber med dette stoffet, desto mer lurer jeg på om jeg har tatt feil.
- På hvilken måte?
- Jeg opplevde at han var en helt. Han snakket direkte til meg. Han hadde alle sider av mennesket i seg. Jeg tenker ikke på sexskildringene, de bød ikke på noe friskt og nytt for meg som leser. Men den eksistensielle reisen. Letingen etter meningen med livet.

Lasso rundt fru Luna gikk kanskje mest hjem da jeg var 19. Nå har jeg lest Sangen om den røde rubin om igjen, i en alder da jeg har levd igjennom den fasen av livet det fortelles om. Da er det akkurat som om jeg ser andre sider av skikkelsen. Han som ikke våger å leve fordi han er redd for at drømmen skal bli knust. Han som stadig harselerer med og forbanner sider ved verden og det borgelige, «normale» livet.

SETT UTENFRA

– Jeg elsket Sangen om den røde rubin da jeg gikk på videregående, sier Line
– Ofte kjenner jeg meg merkelig nok best igjen i mannlige figurer når jeg leser bøker, og slik var det utvilsomt med Ask Burlefot. Han representerer ikke bare noe maskulint, men noe allment menneskelig. Jeg identifiserer meg med hans rastløshet, dette at han ikke slår seg til ro, at han ikke godtar middelmådighet.

– Hva med Embla? Hvordan opplever du henne?

– Hun er jo sett sterkt utenfra i boka, gjennom Asks blikk. Det er han som beskriver henne. Jeg får liksom ikke noe inntrykk av hvordan hun ser ut på innsiden. Så det har vært opp til meg. Jeg har forsket i hennes sinn hele tiden i arbeidet med rollen. Det er vanskelig å bestemme seg. På en måte framstår hun som trygg på seg selv, nede på jorda. Samtidig er hun som skikkelse et produkt av den voldsomme fyrverkeri-kraften i Asks forelskelse.

Hva vil hun?

– Er det mulig å leve opp til et slikt drømmebilde?

– Det er noe jeg ikke kan forholde meg til. Jeg tror de fleste kvinner vil være en Embla. Man vil jo, som henne, være selvstendig, og ikke bare en som venter på å bli reddet av en mann på en hvit hest. Jeg har lett etter hvem Embla er, og prøvd ut forskjellige muligheter. Hva er det hun vil? Hva tenker hun? Jeg føler at jeg har famlet meg fram mens jeg har jobbet med teksten.

Mattis: – Ask er lidenskaplig. Han ønsker å sprengte alle grenser. Han har store planer. Men når muligheten byr seg, får han ikke virkeliggjort noe som helst.

Line: – Han er redd for å lide nederlag.

Mattis: – Han foretrekker heller å leve med et uoppfylt ønske.

– Opplever dere storyen som aktuell?

Mattis: – Hele stykket er som et dikt. Kjernen i fortellingen gjelder til alle tider.

Line: – De ytre rammene om livet er annerledes i dag, spesielt sett fra et kvinneperspektiv. Men psykologisk sett er det evig aktuelt.

SKUESPILLERE

Mattis Herman Nyquist

har vært tilknyttet både Det Norske Teatret og Nationaltheatret etter at han gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 2008. Han har også medvirket i TV2-seriene Hvaler og En god nummer to og flere av NRK-radioteatret sine produksjoner.

Bjørn Skagestad

har vært fast ansatt ved Nationaltheatret siden 1987. Han har hatt store roller i norsk teater, både på Nationaltheatret (sist som pastoren i Fanny og Alexander) og på Riksteatret (sist som Johan i Nåde). Han har medvirket i en rekke film- og TV-produksjoner og fått både Radioteatrets Blå fugl og Per Aabels Ærespris.

Line Verndal

gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1995, og har siden vært tilknyttet Oslo Nye Teater, Det Norske Teatret, Rogaland Teater, Teatret Vårt, Den Nationale Scene, Thalia Teater og Riksteatret (sist i Birkeland & Eyde). Hun har medvirket i diverse TV-serier og filmer og er våren 2010 aktuell igjen som Marit i NRK-serien Himmelblå.

Yngve Berven

er utdannet ved Statens Teaterhøgskole (2005) og har jobbet som skuespiller ved Det Norske Teatret, Oslo Nye Teater, Torshovteatret, Det Åpne Teatret og Riksteatret (sist i Skjønnhetsdronninga). Yngve har også medvirket i diverse TV- og filminnspillinger.

Mari Baade

er utdannet ved Den Norske Operas Ballettskole og London Studio Centre. Hun har jobbet som frilanser i London i ti år, med bl.a Cabaret og Sweet Charity. I Norge har hun spilt i bl.a Hair på Det Norske Teatret, Singin' in the Rain på Oslo Nye Teater, Little Me på Riksteatret, Les Miserables på Oslo Nye Teater, og sist som Solveig i Peer Gynt på Oslo Nyes Centralteatret.

Julia Schacht

debuterte i filmen Naboer i 2005 og gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 2008. Hun har også spilt i filmene Svik, Malabar, 2023 og Kurt Josef og Historien om Fjordheksa og i NRK-serien Påpp og Råkk. I 2009 var hun med i Hedmark Teater sin oppsetning av Bygdejævler, basert på Svenske Maria Bloms Masjävlar.

Ida Cecilie Klem

debuterer som Constanse i Riksteatrets urpremiere på Sangen om den røde rubin. Hun gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 2009, der hun bl.a spilte Anna i Nærare i regi av Vladimir Bouchler og Beatrice i Stor ståhei for ingenting i regi av Lars Erik Holter.

Morten Borgersen (dramatisering/ regi)

har 40-års jubileum i norsk teater i år. Utdannet ved Statens teaterhøgskole og har arbeidet som skuespiller ved flere av landets teatre og har vært teatersjef i til sammen 15 år ved Teatret Vårt, Teater Ibsen og Den Nationale Scene. Borgersen har også arbeidet som instruktør med ca. 30 oppsetninger, bl.a. Skammen (Nationaltheatret), John Gabriel Borkman (Det Norske Teatret), Fruen fra havet (Den Nationale Scene), Helligtrekongersaften (Teater Ibsen), Victoria (Teatret Vårt) og Høstsonaten (Oslo Nye Teater). I 1996 var han ansvarlig for dramatisering og regien av Lasso rundt fru Luna av Agnar Mykle på Teatret Vårt.

Ingun Bjørnsgaard (koreografi)

en av våre mest ettertraktede koreografer med oppdrag i Norge og utlandet. I 1992 startet hun sitt eget kompani, Ingun Bjørnsgaard Prosjekt, og i løpet av de siste ti til femten årene har de satt tydelige spor i internasjonal samtidsdans. IBP-produksjonen I det förflutna var på turné med Riksteatret våren 2007. Bjørnsgaard har jobbet som gjestekoreograf for Kungliga National Balletten i Stockholm, Skånes Dansteater i Malmö, Carte Blanche i Bergen, Komische Oper i Berlin og Nationaltheatret. I 2008 ble hun invitert av Den Norske Opera og Ballett til å lage åpningsforestillingen. Nylig har hun koreografert Largo for Norwest Tanzcompagnie Oldenburg/Tanztheater Bremen. Våren 2010 skal den nyproduserte IBP-forestillingen Poppea på turné.

Olav Myrtvedt (scenografi)

er utdannet scenograf ved Danmarks Design Skole, og har arbeidet som scenograf innen teater og dans siden 1995, både ved Nationaltheatret (Don Juan – Et nachspiel, Påske, En sporvogn til begjær, Terrorisme, Gengangere, Vildanden, Faust, Ønskekonsert, Flaggermusen), Stockholms Stadsteater (En midsommernattsdrøm), Oslo Nye Teater (Høstsonaten). Han har laget scenografien til flere Jon Fosse-stykker, bl.a. Barnet som var på turné i 2008. Myrtvedt har også samarbeidet med en rekke frigrupper innen dans og teater bl.a. Ingun Bjørnsgaard Prosjekt.

Anne Grete Preus (musikk)

er mest kjent som sangdiker, musiker og artist med mer enn 400 000 solgte plater i Norge. Gjennom sitt trettiårige virke har hun også skrevet musikk for både film og teater. Bland tidligere høydepunkter kan nevnes Ibsens Fruen fra havet i regi av Svein Sturla Hungnes (Nationaltheatret 1993) og Skammen i regi Morten Borgersen (Nationaltheatret 1999).

Kjetil Bjerkestrand (musikk)

er komponist, musiker, arrangør og produsent. Som musiker har han deltatt på en rekke innspillinger med artister som spenner fra Dum Dum Boys til Ute Lemper. Bjerkestrand har også laget musikk til over femten filmer og TV-serier, noen av dem i samarbeid med Magne Furuholmen. Han har skrevet musikk til flere teaterstykker, bl.a Macbeth og Vaktmeisteren. Han har produsert album for bl.a Arve Tellefsen, Anne Grete Preus, a-ha, Ray Charles, DeeDee Bridgewater, Sissel Kyrkjebø og Herborg Kråkevik, og sammen med saksofonist Tore Brunborg, har han gitt ut to album med orgel. I løpet av våren 2010 kommer han med en soloutgivelse.

Ingrid Nylander (kostymedesign)

er utdannet ved Statens kunst- og håndverksskole. Hun har hatt kostymeansvar for en rekke forestillinger ved de fleste norske teatre, blant annet Mesteren og Margarita på Rogaland Teater, An-Magritt på Trøndelag Teater og Jungelboka på Det Norske Teatret. Hun har også vært kostymedesigner for filmen Jakten på nyresteinen. Ved Riksteatret hadde hun sist kostymeansvar for den marokkoinspirerte oppsetningen av Folk og røvere i Kardemomme by og ved Nationaltheatret har Nylander blant annet designet kostymer til Hamlet og En sporvogn til begjær. I 2004 mottok hun Heddaprisen for beste kostyme for La Cage aux Folles på Oslo Nye Teater.

Chrisander Brun (lydsdesign)

har snart bachelorgrad i lysdesign for scenekunst fra Dramatiska Institutet i Stockholm. Han har jobbet med lys i mange år, både for Riksteatret og andre teatre, frigrupper, nysirkus, butho- og moderne dans. Våren 2010 avslutter han utdannelsen i Stockholm med to eksamensproduksjoner.

Lars Årdal (lyddesign)

er lyddesigner og fagansvarlig for Riksteatrets lydavdeling. Han jobber også frilans for andre scenekunstnere. Bl.a. har han vært Jo Strømgrens faste lyddesigner siden 1997.

Helge Bjørnå (maskedesign)

har jobbet som fagsjef for Riksteatrets maskeavdeling siden 2004. Han kom første gang til Riksteatret i 2000 og reiste på turné med Wenche Foss i My Fair Lady. Har også hatt maskedesign bl.a. på Annie Get Your Gun, West Side Story og Little Me. Før han kom til Riksteatret, var han ansatt ved Oslo Nye Teater og Nationaltheatret. Helge hadde også maskedesign på Dessa Auga under Stavanger Europeisk Kulturhovedstad i 2008.

Det var en frigjøring å lese Mykle, en svir; det var ungdom og hverdagsliv og Norge, løftet gjennom språk og fortellerevne til noe ekstremt nærværende og nesten mytologisk på samme tid. De bøkene min fars generasjon leste i skjul under dynen, leste vi over. Vårt utbytte var størst.

Vetle Lid Larssen

Hva koster en symfoni?

Av Gordon Hølmebakk

Duks hadde han vært på Handelshøyskolen vestpå, og en slags duks ble han igjen, blant årets debutanter, da novellesamlingen Taustigen (1948) lå på bordet. Ingen kunne være i tvil. En av disse novellene – jeg tenker på Skjenselens koringer – var sikret klassikerstatus. Her var noe hudløst, noe rått og ubeskyttet, som for andre enn den trenede leser skjulte hvor kunstnerisk fullbefaren den unge forfatteren var. Alt, nesten alt, hadde denne innflytteren. Kvinnetekke (som ikke fikk ligge brakk), førsteklasses intellekt, humor, og en språklig spenst som – måtte man ikke tilbake til Hamsun for å finne maken?

Om her manglet noe, måtte det være et kraftigere oppkomme av skikkelsesdannende evne. Denne mangelen var vanskelig å lese etter utgivelsen av det som skulle bli hans hovedverk, den lange beretningen om komponisten Ask Burles barndom og ungdom, Lasso rundt fru Luna og Sangen om den Røde rubin. Kunne Mykle bare skrive om seg selv? Forskjellen i skala mellom hovedpersonen og bipersonene, hvilken som helst av bipersonene, var så enorm at spørsmålet måtte stilles, og i det perspektiv et par mannsaldere og et avsluttet forfatterskap gir, må vi kunne levere et svar. Ja, i en forstand kunne Mykle bare det, selv om det gav ham problemer. "Jeg har brukt mye fra mitt liv, og jeg har spunnet så meget fra andres liv, at selv om jeg derved har fått det til å ryke av litterært liv, så kan jeg få det til å lukte av brent menneskehud" (av brev til forlaget).

Det er sammenheng mellom Mykles grådige modellbruk (det man grovt forenklet kunne betegne som "bruk av ready-mades") og hans underskudd på skikkelsesdannende evne, og da han etter rettssakens larm og vrede, og i nesten total isolasjon fra andre mennesker, utviklet en ny genre, "essay-romanen", kunne foretagendet sees som en diametralt motsatt strategi. Rubicon, kunstnerisk sett kanskje Mykles mest fullbårne verk, ligger genremessig ikke så langt fra "essay-romanen", og det samme kunne sies om en del prosastykker og "brev" fra forfatterens etterlatte papirer: Mannen fra Atlantis, Alter og disk og En flodhest på parnasset (1997–1998). Der stod adskillig kulde av denne mannen som var i ferd med å omskape seg fra Rousseau til Voltaire, og der ble rikelig anledning til å gruble over Graham Greenes definisjon av forfatteren: Mannen med isbit i hjertet.

Ask Burlefots historie er mer enn beretningen om en nordmanns klassereise, mer enn "en sang om hans tvil og hans tro, om hans usikkerhet og hans famlende lengsel, om bylten av skjensel og drømmen om ry. Den er et kunstnerportrett, langt ute i slekt med vårt største, Peer Gynt, og som det en studie i kunstens omkostninger. Hva koster en symfoni?"

Et utvalg av sitater fra anmeldelsene da "Sangen om den røde rubin" ble utgitt i 1956:

"Mykle antyder aldri, han er på en måte like saklig og grundig som en lærebok i mensendieckøvelser. Men det hindrer ikke at flere av disse eldrevsmøtene får en varm poetisk glans." **Paul Gjesdahl**

"Men slikt noe er da pornografi? vil noen spørrende innvende. Ja, naturligvis. Hva skulle det ellers være?" **Olav Simonæs i Bergens Arbeiderblad**

"Mykle skriver entydig om kjernesunn og livskraftig erotikk, han er aldri et eneste øyeblikk pornograf –" **Niels Chr. Brøgger, Nationen**

"Jeg må tilbake til Terbovens proklamasjoner, preget av stor- og høysinn, for å finne en jevnbyrdig konkurrent til Agnar Mykles konsekvente og stinkende menneskeforakt." **Sverre Riisøen, Morgenavisen**

"Alle mennesker måtte vite at Agnar Mykle vil noe mer enn å skildre samleiets teknikk. Disse originale og rike romanene, dristige inntil det skremmende, men aldri lumre i sin erotikk, har et budskap."

Ragnar Solberg, Hamar Arbeiderblad

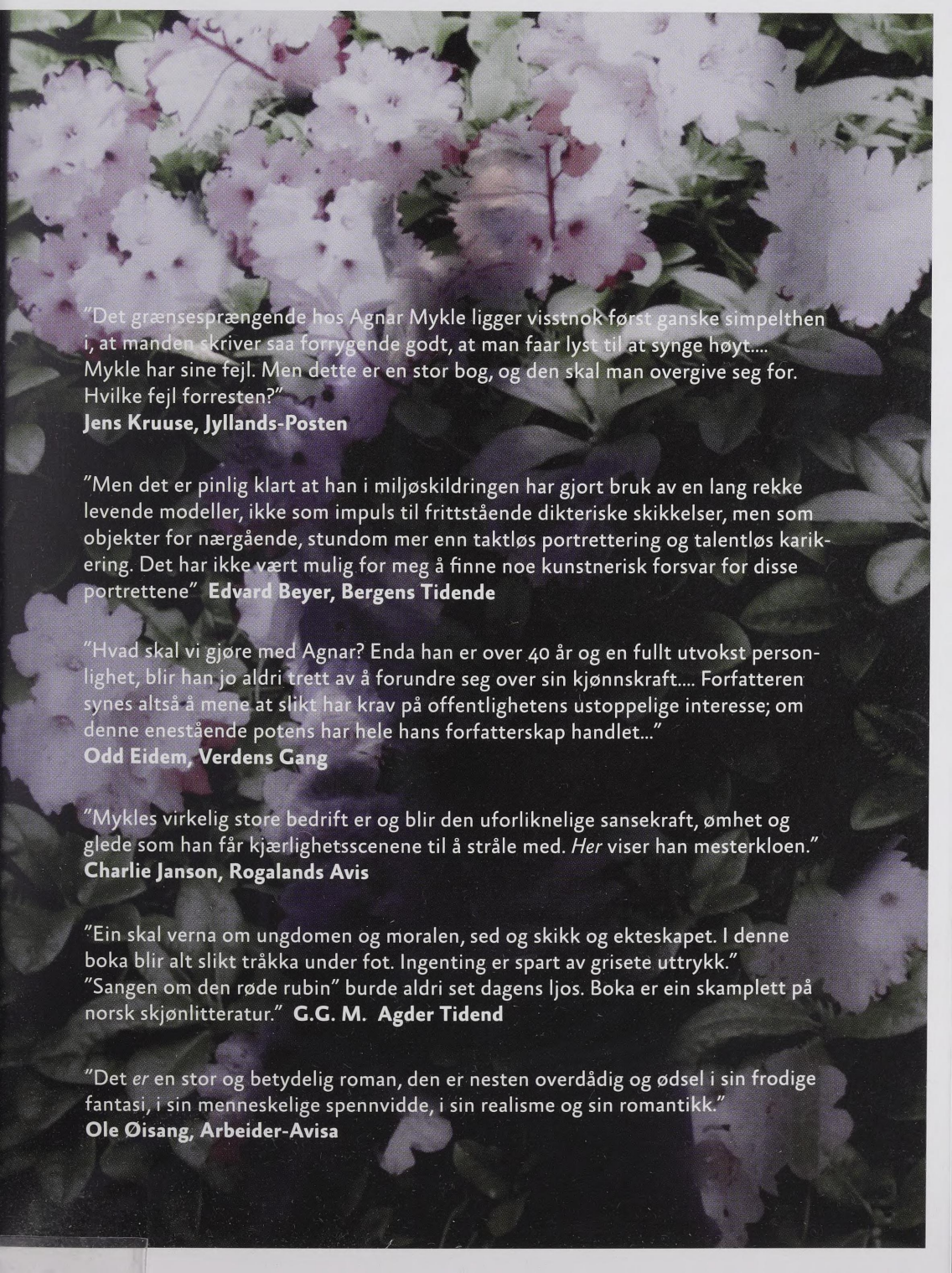
Det er en bok til å drepe lemen med. "Sangen om den røde rubin" er ingen roman. Det er en erindringsbok med enkelte, gode og morsomme skildringer inne blant papirmassene.... Å kalle dette for et kunstverk, er en forhånelse av selve ordet "Kunst". **Jens Bjørneboe, Aftenposten**

"For opp av en ustyrlig opplagt erotisk lek stiger en brennende alvorlig forkyn- nelse, og dypt under leken ligger en havsalt sjø av gråt over barn som mistet sin far før de fikk ham, og over brutalitet som triumferer over ømhet."

Elling Tjønneland, Lofotposten

"Selv om all verdens kritikk vil understreke at de erotiske skildringer under Mykles penn ikke blir pornografiske, kan han ikke gardere seg mot dem som vil gjøre dem pornografiske." **Brikt Jensen, Frisprog**

"Det grænsesprængende hos Agnar Mykle ligger visstnok først ganske simpelthen i, at manden skriver saa forrygende godt, at man faar lyst til at synge høyt.... Mykle har sine fejl. Men dette er en stor bog, og den skal man overgive seg for. Hvilke fejl forresten?"

Jens Kruise, Jyllands-Posten

"Men det er pinlig klart at han i miljøskildringen har gjort bruk av en lang rekke levende modeller, ikke som impuls til frittstående dikteriske skikkelser, men som objekter for nærgående, stundom mer enn taktløs portrettering og talentløs karikering. Det har ikke vært mulig for meg å finne noe kunstnerisk forsvar for disse portrettene" **Edvard Beyer, Bergens Tidende**

"Hvad skal vi gjøre med Agnar? Enda han er over 40 år og en fullt utvikst personlighet, blir han jo aldri trett av å forundre seg over sin kjønnskraft.... Forfatteren synes altså å mene at slikt har krav på offentlighetens ustoppelige interesse; om denne enestående potens har hele hans forfatterskap handlet..."

Odd Eidem, Verdens Gang

"Mykles virkelig store bedrift er og blir den uforliknelige sansekraft, ømhet og glede som han får kjærlighetsscenene til å stråle med. *Her* viser han mesterkloen."

Charlie Janson, Rogalands Avis

"Ein skal verna om ungdomen og moralen, sed og skikk og ekteskapet. I denne boka blir alt slikt tråkka under fot. Ingenting er spart av grisete uttrykk."

"Sangen om den røde rubin" burde aldri set dagens ljøs. Boka er ein skamplett på norsk skjønlitteratur." **G.G. M. Agder Tidend**

"Det er en stor og betydelig roman, den er nesten overdådig og ødsel i sin frodige fantasi, i sin menneskelige spennvidde, i sin realisme og sin romantikk."

Ole Øisang, Arbeider-Avisa

Let it Rock!

Av Ivar Tindberg m.fl
Den heftigste rockefesten med de råeste riffene fortsetter seiersgangen. Med Frode Alnæs, Paal Flaata, Kim Fairchild, Linda Tørklep og El Cuero.
Turnéstart i Namsos 16. januar

Hvem er redd for Virginia Woolf?

Av Edward Albee
Med Anette Hoff, Ingar Helge Gimle, Nils Jørgen Kaalstad, Marian Saastad Ottesen.
Regi: Petter Næss. Musikk av Nils Petter Molvær.
Premiere i Oslo 23. februar. Turnépremiere i Larvik 27. februar.

Ali Baba og de førti røverne

Dramatisert av Agnar Mykle. Basert på Eventyret fra 1001 natt.
Med Christine Stoesen, Bo Anders Sundstedt, Sarah Christine Sandberg, Kristin Aafloy Opdan, Terje Halsvik.
Regi: Øyvind Osmo Eriksen.
Premiere i Oslo 4. mars. Turnépremiere på Kongsvinger 9. mars

Eventyrdans

Koreografi av Øyvind Jørgensen.
Ny danseforestilling tar oss med inn i eventyrenes verden. Med Terese Mungai,

Katrine Bølstad, Mariana Ferreira, Biniam Yhidego, Øyvind Jørgensen.
Premiere i Oslo/Nydalen 19. mars.
Turnépremiere i Tromsø 23. mars.

Kunst

Av Yasmina Reza
Publikumsvinner fra DNS, regissert av teatersjef Bjarte Hjelmeland.
Med Jon Ketil Johnsen, Bjørn Willberg Andersen, Stig Amdam
Turnépremiere på Stord 12.april.

KOMMER PÅ RIKSTEATRET

Høsten 2010 spiller vi bl.a
Lang dags ferd mot natt
med Liv Ullmann, Bjørn Sundquist, Anders Baasmo Christiansen, Pål Sverre Valheim Hagen og Victoria Vinge – og mange andre teater- og danseforestillinger. Gå inn på www.riksteatret.no og meld deg på som mottager av vårt nyhetsbrev, så sender vi deg informasjon om alle høstens forestillinger, gir deg spesialtilbud og mulighet til å bestille billetter før det offisielle forhåndssalget starter.

© 2011 DnB NOR. All rights reserved. DnB NOR logo is a registered trademark of DnB NOR.

Lokal Nasjonal

DnB NOR er Riksteatrets hovedsponsor og bidrar med støtte til prosjekter og videreutvikling. Vi er et konsern med tjenester og kompetanse tilpasset både små lokale forhold og de større internasjonale arenaer. DnB NOR er en stor samarbeidspartner med norsk kulturliv.

Depotbiblioteket

Sangen om den røde rubin

10G034508

Kjøp billetter på www.riksteatret.no
se video fra forestillingene og meld deg på nyhetsbrev

- 04-feb Oslo/Nydalen
- 10-feb Svolvær
- 11-feb Stokmarknes
- 12-febr Narvik
- 14-feb Harstad
- 15-feb Tromsø
- 16-febr Alta
- 17-feb Hammerfest
- 20-feb Vadsø
- 01-mar Bodø
- 02-mar Mo i Rana
- 03-mar Mosjøen
- 04-mar Kolvereid

- 05-mar Namsos
- 07-mar Stjørdal
- 08-mar Røros
- 09-mar Oppdal
- 10-mar Steinkjer
- 11-mars Bjugn
- 12-mars Melhus
- 14-mars Sunndalsøra
- 15-mars Molde
- 16-mars Ålesund
- 17-mars Ørsta
- 18-mars Florø
- 19-mars Førde

- 21-mars Sogndal
- 22-mars Ål
- 23-mars Fagernes
- 07-april Aksdal
- 08-april Stord
- 09-april Sandnes
- 10-april Lyngdal
- 11-april Kristiansand
- 12-april Arendal
- 14- april Risør
- 15- april Nøtterøy
- 16-april Horten
- 17-april Notodden

- 19-april Skien
- 20-april Drammen
- 21-april Vikersund
- 22-april Larvik
- 23-april Askim
- 24-april Jessheim
- 26-april Kongsvinger
- 27-april Elverum
- 28-april Gjøvik/Raufoss
- 29-april Otta
- 30-april Lillehammer